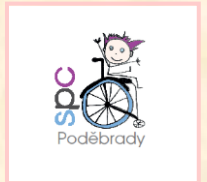

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE

O CO SE JEDNÁ?

Jde o postižení řečových center v mozku postihující vývoj řeči.

Je to v pořadí 2. Nejčastější řečová vývojová porucha řeči.

Vývojovou dysfázii dělíme na dva základní typy:

- **EXPRESIVNÍ** (narušení aktivní slovní produkce – vážne srozumitelnost řeči)
- **RECEPTIVNÍ** (narušení porozumění řeči)

NEJČASTĚJI SE OBA TYPY PROLÍNÁJÍ, PŘIČEMŽ U DÍTĚTE JEDNA SLOŽKA PŘEVAŽUJE.

JAKÉ OBLASTI VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE POSTIHUJE?

- **foneticko-fonologická rovina** (artikulace, fonemický sluch),
- **morfologicko-syntaktická rovina** (uplatnění správných gramatických pravidel v mluvním projevu, např. slovosled, gramatické tvary slov, užívání rodu, čísla, pádu aj.),
- **lexikálně-sémantická rovina** (aktivní a pasivní slovní zásoba, pojmenování, úroveň nadřazených pojmů apod.)
- **pragmatická rovina** (schopnost vyjádřit svůj komunikační záměr, např. vést dialog, vyprávět, vyjádřit přání apod.).

CO JE PŘÍČINOU?

PŮVOD ORGANICKÉHO POŠKOZENÍ MOZKU ZPŮSOBUJÍCÍ VÝVOJOVOU DYSFÁZII SE MŮŽE OBJEVIT V DOBĚ TĚHOTENSTVÍ, BĚHEM PORODU NEBO V RANÉM VÝVOJI DÍTĚTE (ZHRUBA DO 1. ROKU VĚKU).

PRVNÍ PODEZŘENÍ?

Na začátku je vždy opožděný vývoj řeči a preference neverbální nebo citoslovečné komunikace ze strany dítěte i po 3. a 4. roce věku. U starších dětí je typická tvorba vět s agramatismy (s vynecháváním předložkových vazeb, nesprávným skloňováním, přehazováním slovosledu věty, nepoužíváním zvrátneho se, si apod.) Mnohdy máme pocit, jakoby pro dítě nebyla čeština rodným jazykem.

SPOLUPRÁCE S LOGOPEDEM BY MĚLA BÝT JEDNÍM Z PRVNÍCH KROKŮ PŘI OPOŽDĚNÉM VÝVOJI ŘEČI (ideálně před 3. rokem věku)

DALŠÍ PŘÍZNAKY

- **Nerovnoměrný vývoj dítěte** – výrazný rozdíl mezi verbálními a neverbálními schopnostmi dítěte
- **Oslabené zrakové vnímání** – tyto obtíže se projevují zejména při kreslení – mj. zvláštní kresba postavy
- **Oslabené sluchové vnímání** – problémy s rozlišováním jednotlivých hlásek, obtížná reprodukce melodie, rytmu
- **Narušená časoprostorová orientace** – problémy s určením pravé a levé strany, obtížné určování pojmů včera, zítra, ráno, večer apod.
- **Oslabení hrubé a jemné motoriky** – problémy s koordinací pohybů rukou, nohou, obtížní nácvik jízdy na koloběžce, na kole
- **Zkřížená lateralita** – často vedoucí pravá ruka a levé oko, nebo obráceně, případně je **lateralita nevyhraněná**

S KÝM NAVÁZAT SPOLUPRÁCI?

PEDIATR
KLINICKÝ LOGOPED

KLINICKÝ PSYCHOLOG
FONIATR A NEUROLOG

Pokud dítě nemluví ve třech letech tak, jak by mělo, pak je vhodné poradit se s logopedem.
V předškolním a školním věku dítěte je vhodné navázat spolupráci se
školským poradenským zařízením
(pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum).

JAK PROBÍHÁ TERAPIE?

NEJDE JEN O NÁCVIK VÝSLOVNOSTI!

Terapie je dlouhodobá, individuální a měla by být vedena odborníkem.

Celkově musí terapie zahrnovat rozvíjení:

- hrubé a jemné motoriky
- grafomotoriky (psaní, kreslení)
- zrakového vnímání
- sluchového vnímání
- paměti a pozornosti
- myšlení
- orientace v čase a prostoru
- řeči

ZAKÁZANÁ SLOVA?

- „On/ona to dožene.“
- „Na logopedii je ještě přece čas.“
- „I já dlouho nemluvil, když jsem byl malý.“

JAK DO ŽIVOTA?

Vývojová dysfázie není primárně poruchou intelektu, jedná se o narušení řeči. **Avšak řeč rozvíjí myšlení, proto je důležitá včasná diagnostika pro zahájení cílených terapeutických postupů.**

Včasná terapie může důsledky vývojové dysfázie zmírnit nebo kompenzovat. Rovněž ovlivní včetně pozdější školní úspěšnost.

KDE HLEDAT BLIŽŠÍ INFORMACE?

- BEZDĚKOVÁ, Jana. Učíme naše dítě mluvit: řečová výchova dítěte od narození do sedmi let. 1. vyd. Velké Bílovice: TeMi CZ, 2008, 194 s. ISBN 978-80-87156-02-5.
- BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. Komunikace dětí předškolního věku. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 236 s. Pedagogika. ISBN 978-802-4730-080.
- KUTÁLKOVÁ, Dana. Opožděný vývoj řeči, Dysfázie – metodika reedukace. 2. vydání. Praha: Septima, s.r.o., 2018, 104 s. ISBN 978-80-7216-349-6.
- SMITKOVÁ, Šárka. *Logopedie hrou: zábavné úkoly, procvičování, grafomotorika*. Ilustroval Andrea BÁTOVSKÁ. Praha: V lavici s.r.o. - vzdělávací portál pro pedagogy, žáky a jejich rodiče, [2020]. ISBN 978-80-88368-64-9.
- ŠÁCHOVÁ, Irena. *Logopedie: pro nejmenší: zábavné hry a cvičení pro správný rozvoj řeči*. Ilustroval Miroslav Růžek. Praha: Fragment, 2019. ISBN 978-80-253-4140-7.
- Asociace klinických logopedů České republiky {online}. 2021 {cit. 2021-03-05}.
- Dostupné z:
<https://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost-co-je%20%E2%80%93to%E2%80%94vyvojova-dysfазie>